

Ġabra tal-ġurisprudenza

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Il-Ħames Awla)

5 ta' Frar 2015*

“Rinviju għal deċiżjoni preliminari — Prekursuri tad-droga — Monitoraġġ tal-kummerċ bejn l-Istati Membri — Regolament (KE) Nru 273/2004 — Monitoraġġ tal-kummerċ bejn l-Unjoni Ewropea u l-pajjiżi terzi — Regolament (KE) Nru 111/2005 — Kummerċ ta’ prodotti mediciinali li fihom l-efedrina jew il-psewdoefedrina — Kunċett ta’ ‘sustanza skedata’ — Kompożizzjoni — Esklużjoni tal-prodotti mediciinali bħala tali jew biss ta’ dawk li fihom sustanzi skedati li huma komposti b’tali mod li dawn is-sustanzi ma jistgħux jiġu estratti faċilment — Direttiva 2001/83/KE — Kunċett ta’ ‘prodott mediciinali’”

Fil-Kawżi magħquda C-627/13 u C-2/14,

li għandhom bħala suġġett talbiet għal deċiżjoni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, mressqa mill-Bundesgerichtshof (il-Ġermanja), permezz tad-deċiżjonijiet tat-22 ta’ Ottubru u tal-5 ta’ Diċembru 2013, li waslu quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, rispettivament fit-2 ta’ Diċembru 2013 u fit-3 ta’ Jannar 2014, fil-proċeduri kriminali kontra

Miguel M. (C-627/13),

u

Thi Bich Ngoc Nguyen,

Nadine Schönherr (C-2/14),

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Il-Ħames Awla),

komposta minn T. von Danwitz, President tal-Awla, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász u D. Šváby (Relatur), Imħallfin,

Avukat ġenerali: M. Szpunar,

Reġistratur: A. Calot Escobar,

wara li rat il-proċedura bil-miktub,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippreżentati:

- għall-Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, minn H. Range, bħala aġent,
- għall-Gvern Spanjol, minn L. Baciella Rodríguez-Miñón, bħala aġent,
- għall-Gvern Portugiż, minn L. Inez Fernandes u A. P. Antunes, bħala aġenti,

* Lingwa tal-kawża: il-Ġermaniż.

— għall-Kummissjoni Ewropea, minn T. Maxian Rusche u K. Talabér-Ritz, bħala aġenti, wara li rat id-deċiżjoni, meħuda wara li nstema' l-Avukat Ĝenerali, li l-kawżi jinqatgħu mingħajr konklużjonijiet, tagħti l-preżenti

Sentenza

- 1 It-talbiet għal deciżjoni preliminari jirrigwardaw l-interpretazzjoni tal-Artikolu 2(a) tar-Regolament (KE) Nru 273/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-11 ta' Frar 2004, dwar prekursuri tad-droga (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol. 8, p. 46) u tal-Artikolu 2(a) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 111/2005, tat-22 ta' Dicembru 2004, li jistabbilixxi regoli għall-monitoraġġ ta' kummerċ fil-prekursuri ta' drogi bejn il-Komunità u pajjiżi terzi (ĠU L 333M, 11.12.2008, p. 472).
- 2 Dawn it-talbiet tressqu fil-kuntest ta' appelli “fuq żbalji ta' fatt jew ta' ligi” ppreżentati kontra deciżjonijiet mogħtija minn qrat kriminali Ĝermaniżi li kkundannaw lil M. M kif ukoll lill-T. B. N. Nguyen u lill-N. Schönherr talli pparteċipaw, bħala awtur u kompliċi, fil-kummerċ illegali ta’ “sustanza bażika” intiża sabiex tintuża għall-manifattura ta' drogi narkotici.

Il-kuntest ġuridiku

Id-dritt internazzjonali

- 3 Bit-titolu “sustanzi li huma użati ta’ spiss fil-manifattura illeċita ta’ drogi narkotici u sustanzi psikotropici”, l-Artikolu 12 tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti Kontra t-Traffiku Illeċitu ta’ Drogi Narkotici u Sustanzi Psikotropici, konkuża fi Vjenna fl-20 ta’ Diċembru 1988 (Ġabra tat-trattati tan-Nazzjonijiet Uniti, Vol. 1582, Nru 1-27627) u approvata mill-Komunità bid-Deciżjoni tal-Kunsill 90/611/KEE, tat-22 ta’ Ottubru 1990 (ĠU L 326, p. 56, iktar ‘il quddiem il-“Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti tal-1988”), jipprevedi, fil-paragrafu 1 tiegħi, li “l-partijiet għandhom jadottaw il-miżuri li jidrilhom xierqa sabiex tiġi evitata devjazzjoni tas-sustanzi mniżżla fit-Tabella I u fit-Tabella II għall-finijiet tal-manifattura illeċità ta’ drogi narkotici u ta’ sustanzi psikotropici u għandhom jikkoperaw flimkien sabiex dan l-għan jintlaħaq”.
- 4 L-Artikolu 12(14) ta’ din il-konvenzjoni jistipula:

“Id-dispożizzjoni jiet ta’ dan l-artikolu la jaapplikaw għall-preparazjonijiet farmaċewtiċi u lanqas għal preparazzjoni jiet oħra li fihom sustanzi mniżżla fit-Tabella I jew fit-Tabella II u komposti b’tali mod li l-imsemmija sustanzi ma jistgħux jiġu faċiilment estratti jew użati permezz ta’ mezzi li huma applikabbli faċiilment.”
- 5 L-efedrina u l-psewdoefedrina huma inkluži fost is-sustanzi elenkat fit-Tabella I tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti tal-1988.

Id-dritt tal-Unjoni

Id-Direttiva 2001/83

6 Hekk kif jirriżulta mill-premessi 2 u 3 tad-Direttiva 2001/83/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tas-6 ta' Novembru 2001, dwar il-kodiċi tal-Komunità li għandu x'jaqsam ma' prodotti medicinali għall-użu mill-bniedem (GU Edizzjoni Specjal bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 27, p. 69), kif emendata bir-Regolament (KE) Nru 1901/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-12 ta' Diċembru 2006 (GU L 378, p. 1, iktar 'il quddiem id-“Direttiva 2001/83”), l-ghan ewljeni ta’ din id-direttiva huwa l-protezzjoni tas-sahħha pubblika, madankollu l-mezzi użati għall-ilħuq ta’ dan l-ghan għandhom ikunu tali li ma jtelfux l-iżvilupp tal-industrija farmaċewtika jew il-kummerċ fi prodotti medicinali fl-Unjoni Ewropea.

7 Il-premessi 6, 29, 32 u 35 ta' din id-direttiva huma fformulati kif ġej:

“(6) Sabiex jitnaqqsu d-disparitajiet li jibqgħu, għandhom ikunu stabbiliti regoli dwar il-kontroll ta’ prodotti medicinali u d-dmirijiet li jaqgħu fuq l-awtoritatijiet kompetenti ta’ l-Istati Membri għandhom ikunu speċifikati sabiex tkun żgurata il-konformità mal-ħtiġiet tal-liġi.

[...]

(29) Il-kondizzjonijiet li jirregolaw il-provvista ta’ prodotti medicinali lill-pubbliku għandhom ikunu armonizzati.

[...]

(32) Huwa għalhekk xieraq, bħala l-ewwel pass, li jkunu armonizzati l-principji bažiċi applikabbli għall-klassifika dwar il-provvista ta’ prodotti medicinali fil-Komunità jew fl-Istati Membri kkonċernati, filwaqt li wieħed għandu jibda bil-principji digħi stabbiliti fuq dan is-suġġett mill-Kunsill ta’ l-Ewropa kif ukoll bix-xogħol ta’ armonizzazzjoni kompletat fi ħdan il-qafas tan-Nazzjonijiet Uniti, dwar sustanzi narkotiči u psikotropiċi.

[...]

(35) Huwa meħtieg li jseħħ kontroll fuq il-katina ta’ distribuzzjoni kollha ta’ prodotti medicinali, mill-manifattura jew l-importazzjoni tagħhom fil-Komunità sa ma jitwasslu lill-pubbliku, sabiex ikun garantit li prodotti bħal dawn ikunu maħżuna, trasportati u mgħoddija bl-idejn f-kondizzjonijiet xierqa. Il-ħtiġiet li għandhom jkunu adottati għal dan l-ghan għandhom jiffacilitaw konsiderevolment l-irtirar ta’ prodotti difettużi mis-suq u jippermettu aktar sforzi effettivi kontra prodotti foloz.”

8 L-Artikolu 1(2) ta’ din id-direttiva jipprevedi:

“Għall-ġħanijiet ta’ din id-Direttiva, it-termini li ġejjin għandu jkollhom it-tifsiriet li ġejjin:

2) Prodott medicinali:

a) Kull sustanza jew kombinazzjoni ta’ sustanzi prezentati bħala li għandhom proprjetajiet għat-trattament jew il-prevenzjoni ta’ mard fil-bniedem; jew

- b) Kull sustanza jew kombinazzjoni ta' sustanzi li jistgħu jintużaw fil- jew jiġu amministrati lill-bniedem, jew bil-ħsieb li jiġu restawrati, korretti jew modifikati funzjonijiet fīj-jolgħi bl-eżerċitar ta' azzjoni farmakoloġika, immunoloġika jew metabolika, jew biex isir dijanjosi mediku.”
- 9 L-Artikolu 2(2) tal-imsemmija direttiva, li jifforma parti mit-Titolu II li huwa intitolat “L-GħAN [Kamp ta' applikazzjoni]”, jipprevedi:

“F'kaži ta' dubju, fejn, waqt li jittieħed kont tal-karatteristiċi kollha tiegħu, prodott jista' jaqa' taħt id-definizzjoni ta' ‘prodott medicinali’; u taħt id-definizzjoni ta' prodott kopert b'legislazzjoni oħra tal-Komunità id-disposizzjonijiet ta' din id-Direttiva għandhom jgħoddu.”

- 10 L-Artikolu 6(1) ta' din l-istess direttiva huwa fformulat kif ġej:

“1. L-ebda prodott medicinali ma jista' jitqiegħed fis-suq ta' xi Stat Membru sakemm ma tinħariġx awtorizzazzjoni ta' tqegħid fis-suq mill-awtoritajiet kompetenti ta' dak l-Istat Membru skond din id-Direttiva jew sakemm ma tingħatax awtorizzazzjoni skond ir-Regolament (KE) Nru 726/2004, [tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-31 ta' Marzu 2004, li jistabbilixxi proċeduri Komunitarji għall-awtorizzazzjoni u s-sorveljanza ta' prodotti medicinali għall-użu mill-bniedem u veterinarju u li jistabbilixxi l-Аġenzija Ewropea għall-Mediċini (GU Edizzjoni Specjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 34, p. 229)], moqri flimkien mar-Regolament [...] Nru 1901/2006 [...]”

- 11 Fit-Titolu IV tad-Direttiva 2001/83, intitolat “MANIFATTURA U IMPORTAZZJONI”, l-Artikoli 40 sa 53 ta' din id-direttiva jindikaw li l-Istati Membri għandhom jadottaw id-dispożizzjonijiet kollha sabiex il-manifattura tal-prodotti medicinali fit-territorju tagħhom tkun suġġetta għall-pussess ta' awtorizzazzjoni, li hija meħtieġa anki jekk il-prodott medicinali jiġi mmanifatturat għall-esportazzjoni, u jiddefinixxu l-kundizzjonijiet u l-modalitajiet għall-ghoti ta' din l-awtorizzazzjoni.

- 12 L-Artikolu 71(1) tal-imsemmija direttiva jindika:

“Prodotti medicinali għandhom ikunu suġġetti għal preskrizzjoni medika meta:

[...]

— huma ta' spiss u b'mod wiesgħa ħafna użati mhux kif suppost, u bħala riżultat jistgħu ikunu ta' periklu dirett jew indirett għas-saħħha tal-bniedem, [...]

[...]"

- 13 L-Artikoli 77 sa 81 ta' din l-istess direttiva jispecifikaw li l-Istati Membri għandhom jadottaw id-dispożizzjonijiet kollha xierqa sabiex id-distribuzzjoni bl-ingrossa tal-prodotti medicinali tkun suġġetta għall-pussess ta' awtorizzazzjoni biex wieħed iwettaq ħidma ta' bejjiegħ bl-ingrossa ta' prodotti medicinali u jistabbilixxu l-kundizzjonijiet u l-modalitajiet għall-ghoti ta' din l-awtorizzazzjoni.

- 14 L-Artikolu 80(b) u (c) tad-Direttiva 2001/83 jipprevedi:

“Dawk li għandhom awtorizzazzjoni tad-distribuzzjoni għandhom jħarsu l-ħtiġiet minimi li ġejjin:

[...]

- b) għandhom jiksbu l-provvisiti tagħħom ta' prodotti medicinali biss minn persuni li għandhom huma stess l-awtorizzazzjoni għad-distribuzzjoni jew li huma eżentati milli jiksbu dik l-awtorizzazzjoni skond it-termini ta' l-Artikolu 77(3);

- c) għandhom jipprovdu prodotti medicinali biss lill-persuni li għandhom huma stess l-awtorizzazzjoni għad-distribuzzjoni jew li huma awtorizzati jew intitolati li jipprovdu prodotti medicinali lill-pubbliku fl-Istat Membru kkonċernat.”

Ir-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005

- 15 Sabiex tīgi evitata d-devjazzjoni tas-sustanzi frekwentement użati għall-manifattura illeċita ta' drogi narkotici u ta' sustanzi psikotropici u sabiex jiġi ssodisfatti r-rekwiziti previsti fl-Artikolu 12 tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti tal-1988, il-legiżlatur tal-Unjoni adotta miżuri ta' monitoraġġ u ta' kontroll interni u esterni rispettivament iddefiniti fir-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005.

– Ir-Regolament Nru 273/2004

- 16 Il-premessa 13 tar-Regolament Nru 273/2004 tistipula:

“Numru sinifikanti ta' sustanzi oħra, hafna minnhom negozjati legalment fi kwantitajiet kbar, gew identifikati bħala prekursuri għall-fabbrikazzjoni illeċita ta' drogi sintetici u sustanzi psikotropici. Li tissuġġetta dawn is-sustanzi għall-istess kontrolli stretti bhal dawn imniżżla flista fl-Anness I jkun jippreżenta ostaklu mhux meħtieg għal kummerċ li jinvolvi liċenzi għall-operat u d-dokumentazzjoni ta' transazzjonijiet. Għalhekk, mekkaniżmu aktar flessibbli fil-livell tal-Komunità għandu jiġi stabbilit li bih l-awtoritajiet kompetenti fl-Istati Membi jiġi mgħarrfa b'dawn it-transazzjonijiet.”

- 17 L-Artikolu 2(a) ta' dan ir-Regolament jipprovdi:

“Għall-għanijiet ta' dan ir-Regolament, għandhom jaapplikaw id-definizzjoni jiet li ġejjin:

- a) ‘sustanza skedata’ tfisser kull sustanza mniżżla flista fl-Anness I, inkluż taħlitiet u prodotti naturali li jikkontjentu dawn is-sustanzi. Dan jeskludi prodotti medicinali kif definit mid-Direttiva [2001/83], thejjijiet farmaċewtiċi, taħlitiet, prodotti naturali u thejjijiet oħra li jikkontjentu sustanzi skedati li huma komposti b'tali mod li ma jistgħux jintużaw faċilment jew jiġi estratti minn mezzi applikabbi faċilment jew vijabbi ekonomikament.”

- 18 L-Artikolu 3(2) u (3) tal-imsemmi regolament huwa fformulat kif ġej:

“2. Operaturi għandhom jinħtieg li jiksbu liċenza mill-awtoritajiet kompetenti qabel ma jipposSEDU jew joħorġu fis-suq sustanzi skedati ta' kategorija 1 ta' l-Anness I. [...]”

3. Kull operatur li jipposSEDJI liċenza riferita fil-paragrafu 2 għandu jipprovd sustanzi skedati ta' kategorija 1 ta' l-Anness I lil persuni naturali jew legali biss li jipposSEDU din il-liċenza u jkunu ffirraw dikjarazzjoni tal-konsumatur kif provvdut fl-Artikolu 4(1).”

- 19 L-Anness I tar-Regolament Nru 273/2004 jipprovd lista eżawrjenti ta' “sustanzi skedati” fis-sens tal-Artikolu 2(a) ta' dan ir-regolament li tinkludi, fil-kategorija 1, l-efedrina u l-psewdoefedrina.

– Ir-Regolament Nru 111/2005

- 20 Id-definizzjoni tal-kuncett ta' “sustanza skedata” prevista fl-Artikolu 2(a) tar-Regolament Nru 111/2005 hija, essenzjalment, identika għal dik prevista fl-Artikolu 2(a) tar-Regolament Nru 273/2004.

- 21 L-Artikolu 6(1) ta' dan ir-regolament jistipula li l-“[o]peraturi stabbiliti fil-Komunità, hlief għal aġenti doganali u trasportaturi li jaġixxu unikament f'dik il-kapaċċità, involuti f'importazzjoni, esportazzjoni jew attivitajiet intermedjarji li jinvolvu sustanzi klassifikati mniżzla fil-Kategorija 1 ta' l-Anness, għandu jkollhom liċenza. [...]"
- 22 L-Anness tar-Regolament Nru 111/2005, li għalihi jagħmel riferiment l-Artikolu 2(a) ta' dan ir-regolament huwa wkoll, essenzjalment, identiku għall-Anness I tar-Regolament Nru 273/2004.

Ir-Regolamenti (UE) Nru 1258/2013 u (UE) Nru 1259/2013

- 23 Id-definizzjoni tal-kuncett ta' "sustanza skedata" mogħtija, rispettivament, fl-Artikoli 2(a) tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 ġiet emenda bir-Regolamenti (UE) Nru 1258/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-20 ta' Novembru 2013, (GU L 330, p. 21), u (UE) Nru 1259/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-20 ta' Novembru 2013 (GU L 330, p. 30). Madankollu, peress li dawn ir-regolamenti daħlu fis-seħħ biss fit-30 ta' Diċembru 2013, dawn ma humiex applikabbi għat-tilwimiet fil-kawzi principali.

Id-dritt Germaniż

- 24 L-Artikolu 1(1) tal-Ligi dwar il-monitoraġġ taċ-ċirkolazzjoni ta' sustanzi bažiċi li jistgħu jiġu ddevjati sabiex iservu għall-manifattura illeċċita ta' drogi narkotici (Gesetz zur Überwachung des Verkehrs mit Grundstoffen, die für die unerlaubte Herstellung von Betäubungsmitteln missbraucht werden können, iktar 'il quddiem il-“GÜG”)) jiddefinixxi l-kuncett ta' "sustanza bażika" bhala "sustanza skedata" fis-sens tal-Artikolu 2(a) tar-Regolament Nru 273/2004, moqri flimkien mal-Anness I tiegħi, u fis-sens tal-Artikolu 2(a) tar-Regolament Nru 111/2005, moqri flimkien mal-Anness ta' dan tal-ahħar.
- 25 L-Artikolu 3 tal-GÜG jipprevedi li "huwa pprojbit li wieħed iżomm, jimmanifattura, jikkummerċjalizza jew, jekk ma jikkummerċjalizzahie, li jimporta jew jesporta, li jgħaddi bi tranżitu jew li jittrasporta taħt il-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-liġi, li jbiegħ jew li jċedi sustanza bażika intiża sabiex tintuża għall-manifattura ta' drogi narkotici, jew li b'xi mod kwalsiasi jagħati lil ħaddieħor il-possibbiltà li jiddisponi effettivament minnha, li jixtri jew li jakkwista tali sustanza b'xi mod kwalsiasi".

- 26 L-Artikolu 19 tal-GÜG jistipula:

"1) Huwa punibbli b'piena ta' prigunerijsa sa ġħames snin jew b'multa, kull min

1. bi ksur tal-Artikolu 3, iżomm, jimmanifattura, jikkummerċjalizza jew, jekk ma jikkummerċjalizzahie, li jimporta jew jesporta, li jgħaddi bi tranżitu jew li jittrasporta taħt il-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-liġi, li jbiegħ jew li jċedi sustanza bażika, jew li b'xi mod kwalsiasi jagħati lil ħaddieħor il-possibbiltà li jiddisponi effettivament minnha, li jixtri jew li jakkwista tali sustanza b'xi mod kwalsiasi.

[...]"

Il-proċedura quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja

- 27 Permezz ta' deciżjoni tal-President tal-Qorti tal-Ġustizzja, tal-20 ta' Jannar 2014, il-Kawżi C-627/13 u C-2/14 ingħaqdu flimkien għall-finijiet tal-proċedura bil-miktub u orali, kif ukoll tas-sentenza.
- 28 Fil-kawża Nguyen u Schönherr (C-2/14), il-qorti tar-rinvju ressjet, fil-kuntest tat-talba għal deciżjoni preliminari tagħha, talba sabiex tiġi applikata l-proċedura mhaffa prevista fl-Artikolu 105 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja.

- 29 Fl-assenza ta' urgenza, din it-talba giet miċħuda bid-digriet tal-President tal-Qorti tal-Ġustizzja Nguyen u Schönherr (C-2/14, EU:C:2014:1999).
- 30 Il-President tal-Qorti tal-Ġustizzja ddecieda, rispettivament, fit-8 ta' Jannar u fl-20 ta' Jannar 2014, li l-Kawżi C-627/13 u C-2/14 għandhom jinqatgħu bi priorità skont l-Artikolu 53(3) tar-Regoli tal-Proċedura.

Il-kawżi prinċipali u d-domandi preliminari

Il-Kawżi C-627/13

- 31 Bejn il-15 ta' Ĝunju 2007 u s-6 ta' Ottubru 2008, kumpannija bl-ufficċju rregistrat fi Brussell (il-Belġju) bagħtet, permezz ta' M. M, lejn il-Beliż u lejn il-Messiku pilloli tal-efedrina mmanifatturati legalment sabiex jintużaw bħala prodotti medċinali. Madankollu, sa minn qabel dawn l-ispedizzjonijiet, M. M. kien jaf li dawn il-pilloli, li b'kollox kien fihom 4.179 kilogrammi ta' idroklorat tal-efedrina, kienu fil-verità intiżi għall-manifattura tal-metamfetamini.
- 32 B'deċiżjoni tat-23 ta' Jannar 2013, il-Landgericht Krefeld abbaži tal-Artikolu 19(1) tal-GÜG, moqri flimkien mal-Artikoli 1(1) u 3 ta' dik il-ligi, ikkundannat lil M. M. għal piena ta' priġunerija ta' tliet snin u tliet xhur minħabba kummerċ ta' "sustanzi bažiċi" intiżi sabiex jintużaw għall-manifattura illeċita ta' drogi narkotici u ħarġet fir-rigward tiegħu deċiżjoni ta' kumpens u ta' konfiska.
- 33 Fil-kuntest tal-appell "fuq żbalji ta' fatt jew ta' liġi" ippreżzentat minn M. M. kontra din id-deċiżjoni, il-Bundesgerichtshof tosserva li l-kwistjoni ta' jekk il-fatti inkwistjoni humiex ta' natura delittwali tiddependi fuq jekk il-prodotti medċinali inkwistjoni, li fir-rigward tagħhom huwa stabbilit li fihom sustanza li taqa' taħt il-kategorija I tal-Annessi rilevanti tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005, humiex esklużi mill-kamp ta' applikazzjoni ta' dawk ir-regolamenti.
- 34 F'dan ir-rigward, il-Bundesgerichtshof tosserva li l-kunċett ta' "sustanza bažika" fis-sens tal-Artikolu 1(1) tal-GÜG huwa ddefinit billi jsir riferiment għall-kunċett ta' "sustanza skedata" ddefinit fl-Artikolu 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/204 u 111/2005 u li l-kliem ta' din id-dispożizzjoni ma huwiex ambigwu.
- 35 Minn qari grammatikali tal-verżjoni bil-Ġermaniż ta' din id-dispożizzjoni jista' pjuttost jirriżulta li l-prodotti medċinali huma esklużi mill-kamp ta' applikazzjoni ta' dawn ir-regolamenti biss jekk dawn ikunu komposti b'tali mod li s-sustanzi skedati li jinkludu ma jistgħux jiġu faċiilment estratti jew użati permezz ta' mezzi li huma applikabbli faċiilment u vijabbli ekonomikament, kif dan digà gie interpretat minn certi qratil Ġermaniżi. Min-naħha l-oħra, il-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra ma jagħtu l-ebda indikazzjoni determinanti.
- 36 Bil-kontra ta' dan, l-interpretazzjoni storika u teleologika ta' dawn ir-regolamenti tixhed pjuttost favur l-esklużjoni tal-prodotti medċinali bħala tali mid-definizzjoni tas- "sustanzi skedati", u dan jirriżulta, minn naħha, mill-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti tal-1988 li għet implema mir-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 u, min-naħha l-oħra, mid-direttivi li ġew qabel dawn ir-regolamenti. Dan huwa wkoll il-każ fil-kuntest tal-interpretazzjoni magħżula mill-Kummissjoni Ewropea f'certi dokumenti mhux vinkolanti u fil-proposti ta' emendi tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005.

- 37 F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Bundesgerichtshof iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel id-domanda preliminari segwenti lill-Qorti tal-Ġustizzja:

"Il-prodotti medicinali kif iddefiniti mid-Direttiva [2001/83], li fihom sustanzi kklassifikati [skedati] msemmija fir-Regolamenti Nru 273/2004 u Nru 111/2005, huma dejjem esklużi, skont l-Artikolu 2(a) ta' kull wieħed minn dawn ir-regolamenti, mill-kamp ta' applikazzjoni tagħhom, jew dan huwa l-kaž biss meta [...] l-prodotti medicinali huma komposti b'tali mod li s-sustanzi kklassifikati [skedati] la jistgħu jiġu sempliċement użati u lanqas estratti permezz ta' mezzi intiżi għall-implementazzjoni [li huma applikabbli faċilment] jew li huma ekonomikament vijabbbli?"

Il-Kawża C-2/14

- 38 Bejn Awwissu 2010 u Marzu 2011, T. B. N. Nguyen xrat għal tmien darbiet, direttament jew indirettament, fil-Ġermanja u fl-Ungeria, kwantitajiet kbar ta' prodotti medicinali sabiex timmanifattura drogi narkotici, il-metamfetamina. Dawn il-prodotti medicinali, li sussegwentement intbagħtu lejn ir-Repubblika Čeka, kien fihom 29.5 kilogrammi ta' psewdoefedrina, li ppermettiet il-manifattura ta' 6.5 kilogrammi ta' metamfetamina. N. Schönherr ippartecipat, b'għarfiex shiħ taċ-ċirkustanzi, fit-trasport ta' parti minn dawn il-prodotti medicinali mill-Ġermanja lejn ir-Repubblika Čeka.
- 39 B'deċiżjoni tat-13 ta' Frar 2013, il-Landgericht München II, abbaži tal-Artikoli 19(1)(1) u 3 tal-GÜG ikkundannat lil T. B. N. Nguyen għal piena ta' priġunerija ta' sitt snin u sitt xhur minħabba kummerċ illeċitu ta' "sustanza bażika" intiżza sabiex tintuża għall-manifattura illeċita ta' drogi narkotici. Min-naħha tagħha, N. Schönherr ġiet ikkundannata, abbaži tal-Artikoli 19(1)(1) u 3 tal-GÜG kif ukoll tal-Artikoli 17 tal-Kodiċi Kriminali (Strafgesetzbuch), għal piena ta' priġunerija ta' għaxar xhur, sospiżi, għal kompliċità fil-kummerċ illeċitu ta' sustanza bażika intiżza sabiex tintuża għall-manifattura illeċita ta' drogi narkotici.
- 40 T. B. N. Nguyen u N. Schönherr it-tnejn li huma ppreżentaw, quddiem il-qorti tar-rinvju, appell "fuq żbalji ta' fatt jew ta' ligi" kontra din id-deċiżjoni. T. B. N. Nguyen b'mod partikolari sostniet li l-prodotti medicinali inkwistjoni ma setgħux jiġi kklassifikati bħala "sustanza bażika" fis-sens tal-Artikoli 19(1)(1) u 3 tal-GÜG.
- 41 Għal raġunijiet identiċi għal dawk esposti fid-digriet tagħha tat-22 ta' Ottubru 2013, il-Bundesgerichtshof iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja domanda preliminari li, essenzjalment, hija identika għal dik magħmula fil-Kawża C-627/13.

Fuq id-domanda preliminari

- 42 Permezz tad-domanda tagħha fiz-żewġ kawzi principali, il-qorti tar-rinvju essenzjalment tistaqsi jekk l-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 għandhomx jiġi interpretati fis-sens li prodott medicinali, kif iddefinit fl-Artikolu 1(2) tad-Direttiva 2001/83, li fih sustanza msemmija fl-Anness I tar-Regolament Nru 273/2004 kif ukoll fl-Anness tar-Regolament Nru 111/2005 u li tista' tiġi faċilment estratta jew użata permezz ta' mezzi li huma applikabbli faċilment jew li huma ekonomikament vijabbbli, għandu jiġi kklassifikat bħala "sustanza skedata" jew inkella fis-sens li "prodott medicinali" ma jistax, bħala tali, jiġi kklassifikat bħala "sustanza skedata".
- 43 Preliminarjament għandu jitfakkar li l-kuncett ta' "sustanza skedata" huwa ddefinit fl-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 bħala kull sustanza mniżżla fl-Annessi rilevanti ta' dawn ir-regolamenti, inkluż taħlilitiet u prodotti naturali li jikkontjenu dawn is-sustanzi, bl-esklużjoni ta' prodotti medicinali kif iddefiniti fid-Direttiva 2001/83, thejjiji farmaċewti, taħlilitiet,

prodotti naturali u thejjijiet oħra li jikkontjenu sustanzi skedati li huma komposti b'tali mod li ma jistgħux jintużaw faċilment jew jiġi estratti permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċilment jew vijabbi ekonomikament.

- 44 Minn din id-definizzjoni jirriżulta li l-kunċett ta' "sustanza skedata", li għalihi jagħmel riferiment il-GÜG, ma jippermettix, hekk kif tosserva l-qorti tar-rinvju, li jiġi ddeterminat jekk l-eskużjoni tal- "prodotti medicinali" fis-sens tad-Direttiva 2001/83 minn din id-definizzjoni hijex sugħġetta għall-fatt li s-sustanzi elenkti fl-annessi rilevanti tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 li jinsabu f'dawn il- "prodotti medicinali" ma jistgħux jintużaw faċilment jew jiġi estratti permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċilment jew vijabbi ekonomikament.
- 45 Min tqabbil tad-diversi veržjonijiet lingwistiċi ta' dawn id-dispożizzjonijiet jirriżulta li ġerti veržjonijiet, b'mod partikolari dawk bil- Germaniż, bil-Grieg, bl-Ingliż, bl-Olandiż, bis-Slovakk u bl-Isvediż, jistgħu jippermettu, billi jiġi analizzati grammatikalment, li jitqies li l- "prodotti medicinali" fis-sens tad-Direttiva 2001/83 huma eskużi mill-kunċett ta' "sustanza skedata" biss jekk huma komposti b'tali mod li s-sustanzi, elenkti fl-annessi rilevanti tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005, li jinsabu fihom ma jistgħux jintużaw faċilment jew jiġi estratti permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċilment jew vijabbi ekonomikament.
- 46 Min-naħha l-oħra, veržjonijiet lingwistiċi oħra bħal veržjonijiet bil-Franċiż, bit-Taljan u bil-Portugiż ma jippermettux tali interpretazzjoni u jeskludu, bħala tali, il- "prodotti medicinali" fis-sens tal-Artikolu 1(2) tad-Direttiva 2001/83 mid-definizzjoni ta' "sustanza skedata" fis-sens tal-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005, peress li l-aħħar parti tal-frazi ta' din id-definizzjoni, jiġifieri "li jikkontjentu sustanzi skedati li huma komposti b'tali mod li ma jistgħux jintużaw faċilment jew jiġi estratti minn mezzi applikabbi faċilment jew vijabbi ekonomikament" ma tistax, abbaži ta' interpretazzjoni bbażata fuq analiżi grammatikali, tigi konnessa, b'mod partikolari, mal-prodotti medicinali.
- 47 Barra minn hekk, l-Artikolu 12(14) tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti tal-1988, li ġiet implementata mir-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 fl-ordinament ġuridiku tal-Unjoni, la jikkonferma waħda minn dawn l-interpretazzjoni u lanqas l-oħra.
- 48 F'tali ċirkustanzi, hija ġurisprudenza stabbilita li l-formulazzjoni użata f'waħda mill-veržjonijiet lingwistiċi ta' dispożizzjoni tad-dritt tal-Unjoni ma tistax isservi bħala bażi unika għall-interpretazzjoni ta' din id-dispożizzjoni u lanqas ma tista' tingħata priorità fuq il-veržjonijiet lingwistiċi l-oħra. Fil-fatt, id-dispożizzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni għandhom jiġi interpretati u applikati b'mod uniformi, fid-dawl tal-veržjonijiet redatti bil-lingwi kollha tal-Unjoni (sentenza Ivansson *et al*, C-307/13, EU:C:2014:2058, punt 40, kif ukoll il- ġurisprudenza ċċitata).
- 49 Fil-każ ta' nuqqas ta' qbil bejn id-diversi veržjonijiet lingwistiċi ta' test tad-dritt tal-Unjoni, id-dispożizzjoni inkwistjoni għandha tigi interpretata fid-dawl tal-kuntest tagħha u tal-ghanijiet imfittxija mil-leġiżlazzjoni li minnha tifforma parti (ara, f'dan is-sens, is-sentenza Kirin Amgen, C-66/09, EU:C:2010:484, punt 41 u l- ġurisprudenza ċċitata).
- 50 Ir-riferiment espliċitu li l-leġiżlatur tal-Unjoni jagħmel, fl-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005, għall-kunċett ta' "prodott medicinali" kif iddefinit fid-Direttiva 2001/83 għandu, f'dan ir-rigward, importanza sinjifikattiva fl-interpretazzjoni ta' dawn id-dispożizzjoni.
- 51 Għal dan il- ġhan, għandu jittieħed inkunsiderazzjoni l-fatt li dan il-kunċett huwa, meta mqabel mal-kunċetti l-oħra użati f'din id-dispożizzjoni, jiġifieri dawk ta' "thejjijiet farmaċewtiċi", ta' "taħlitiet", ta' "prodotti naturali" u ta' "thejjijiet" oħra, l-uniku wieħed li huwa s-sugġett ta' definizzjoni preċiża f-test leġiżlattiv ieħor tal-Unjoni, f'dan il-każ id-Direttiva 2001/83, li l- ġhan tagħha huwa li tirregola l-produzzjoni, id-distribuzzjoni u l-użu tal-prodotti medicinali msemmija fiha.

- 52 Fl-istess hin, għandu jiġi kkonstatat li, permezz tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005, il-legiżlatur tal-Unjoni jiddefinixxi fid-dettall is-sistema applikabbi għall-prekursuri tad-droga.
- 53 F'dawn iċ-ċirkustanzi u filwaqt li jittieħdu debitament inkunsiderazzjoni l-ghanijiet tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 adottati bil-ġhan li tiġi miġġielda d-devjazzjoni ta' sustanzi li huma użati ta' spiss fil-manifattura illeċċita ta' drogi narkotici u sustanzi psikotropici u li jistabbilixxu sistema ta' monitoraġġ tal-kummerċ ta' dawn is-sustanzi akkumpanjata minn sanzjonijiet effettivi, proporzjonal u dissaważi, l-interpretazzjoni tal-kunċett ta' "sustanza skedata" ma tistax issir mingħajr ma tittieħed inkunsiderazzjoni s-sistema ġuridika applikabbi għall-prodotti medicinali, kif iddefiniti mid-Direttiva 2001/83, inkluži l-ġhanijiet u l-kamp ta' applikazzjoni tagħha.
- 54 F'dan ir-rigward, f'dak li jikkonċerna s-sistema ġuridika applikabbi għall-prodotti medicinali fis-suq intern, għandu jiġi osservat li l-Artikolu 6(1) tad-Direttiva 2001/83 jipprevedi, b'mod partikolari, li l-ebda prodott medicinali ma jista' jitqiegħed fis-suq ta' Stat Membru sakemm ma tkunx ingħatat awtorizzazzjoni ta' tqegħid fis-suq mill-awtoritā kompetenti ta' dak l-Istat Membru skont dik id-direttiva jew sakemm ma tkunx ingħatat awtorizzazzjoni b'mod konformi mal-proċedura centralizzata prevista mir-Regolament Nru 726/2004 għall-prodotti medicinali msemmija fl-anness ta' dan tal-ahħar (sentenza Il-Kummissjoni vs Il-Polonja, C-185/10, EU:C:2012:181, punt 26).
- 55 Dan id-dispożittiv ta' awtorizzazzjoni minn qabel huwa, barra minn hekk, ikkompletat minn sistema kompleta ta' regoli applikabbi għall-manifattura, għall-importazzjoni u għad-distribuzzjoni bl-ingrossa ta' prodotti medicinali, peress li l-eżerċizzju ta' dawn l-attivitàet huwa, hekk kif jirriżulta, b'mod partikolari, mill-Artikoli 40 u 77 tad-Direttiva 2001/83, suġġett għall-pussess ta' awtorizzazzjoni, bħalma hija l-licenzja meħtieġa għaż-żamma u t-tqiegħid fis-suq tas-sustanzi skedati, skont l-Artikolu 3(2) tar-Regolament Nru 273/2004.
- 56 F'dak li jirrigwarda d-distribuzzjoni bl-ingrossa tal-prodotti medicinali, l-Artikolu 80(b) u (c) tad-Direttiva 2001/83 ježiġi, b'mod partikolari, li d-detentur tal-awtorizzazzjoni għandu jikseb il-provvisti tiegħu ta' prodotti medicinali biss minn persuni li għandhom huma stess l-awtorizzazzjoni għad-distribuzzjoni jew li huma eżentati milli jiksbu dik l-awtorizzazzjoni, iżda wkoll li għandu jipprovi dawn il-prodotti medicinali biss lill-persuni li għandhom huma stess l-awtorizzazzjoni għad-distribuzzjoni jew li huma awtorizzati jew intitolati li jipprovu prodotti medicinali lill-pubbliku fl-Istat Membru kkonċernat. Tali sistema hija paragħuappli għal dik stabbilita fl-Artikolu 3(3) tar-Regolament Nru 273/2004.
- 57 Barra minn-hekk u f'dak li jirrigwarda b'mod iktar spċificu l-prodotti medicinali li fihom sustanza msemmija fl-Anness I tar-Regolament Nru 273/2004 li tista' tiġi faċiilment estratta jew użata permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċiilment jew li huma ekonomikament vijabbi u kif ġustament josservaw il-Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, il-Gvern Portugiż u l-Kummissjoni, it-tieni inciż tal-Artikolu 71(1) tad-Direttiva 2001/83 jipprevedi li prodotti medicinali għandhom ikunu suġġetti għal preskrizzjoni medika meta "ħuma ta' spiss u b'mod wiesgħa ħafna użati mhux kif suppost, u bhala riżultat jistgħu ikunu ta' periklu dirett jew indirett għas-saħħha tal-bniedem", u għalhekk jippermetti kontroll iktar strett ta' tali prodotti medicinali.
- 58 B'dan il-mod, is-sistemi ta' awtorizzazzjoni u ta' kontroll, stabbiliti mil-legiżlatur tal-Unjoni, applikabbi għas-sustanzi skedati u għall-prodotti medicinali skont, rispettivament, ir-Regolament Nru 273/2004 u d-Direttiva 2001/83 huma essenzjalment simili.
- 59 Issa, mill-ebda element tar-Regolament Nru 273/2004, fil-verżjoni tiegħu applikabbi fid-data ta' meta seħħew il-fatti li taw lok għall-kawżi principali, ma jirriżulta li dan jissuġġetta l-prodotti medicinali li fihom sustanza msemmija fl-Anness I tiegħu li tista' tiġi faċiilment estratta jew użata permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċiilment jew li huma ekonomikament vijabbi, għal sistema addizzjonali ta' awtorizzazzjoni u ta' kontroll barra dik applikabbi għall-prodotti medicinali skont id-Direttiva 2001/83.

- 60 Din il-konstatazzjoni hija kkonfermata mill-premessa 13 tar-Regolament Nru 273/2004, li minnha jirriżulta li għandhom jiġu limitati l-ostakoli mhux meħtiega għall-kummerċ ta' sustanzi kkummerċjalizzati legalment fi kwantitajiet kbar, minkejja li ġew identifikati bħala prekursuri għall-manifattura illecita ta' drogi sintetici u sustanzi psikotropiċi.
- 61 Fir-rigward tar-Regolament Nru 111/2005, għandu certament jiġi kkonstatat li dan jipprevedi, min-naħha tiegħi, grupp ta' regoli preciżi li ma hemmx ekwivalenti għalihom fid-Direttiva 2001/83 fir-rigward tal-prodotti medicinali. B'mod partikolari, it-Taqsima 5 tal-Kapitolu II ta' dan ir-regolament tiddefinixxi sistema speċifika ta' awtorizzazzjoni u ta' kontroll tal-esportazzjonijiet ta' sustanzi skedati.
- 62 Madankollu, minn dan il-fatt, waħdu, ma jistax jiġi dedott li l-leġiżlatur tal-Unjoni ried jissuġġetta l-prodotti medicinali li fihom sustanza msemmija fl-Anness tar-Regolament Nru 111/2005, u li tista' tīgi faċilment estratta jew użata permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċilment jew li huma ekonomikament vijabbli, mhux biss għad-Direttiva 2001/83 iżda wkoll għal dan ir-regolament.
- 63 Anki l-analiżi sistematika tas-sistema tal-prekursuri tad-droga twassal għal din il-konklużjoni. Fil-fatt, mill-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 jirriżulta li d-definizzjoni tal-kuncett ta' "sustanza skedata" hija identika, u għalhekk teskludi li prodotti medicinali li ma humiex suġġetti għar-Regolament Nru 273/2004 fis-suq intern jiġu suġġetti għar-Regolament Nru 111/2005 fir-rigward tal-esportazzjoni tagħhom lejn pajjiżi terzi.
- 64 Barra minn hekk, mill-premessi 2, 3 u 7 tar-Regolament Nru 1259/2013, li jemenda r-Regolament Nru 111/2005, jirriżulta, minn naħha, li l-leġiżlatur tal-Unjoni jqis li l-kummerċ tal-prodotti medicinali ma kienx, sad-dħul fis-seħħi ta' dak ir-regolament, ikkontrollat fil-kuntest tas-sistema ta' kontroll tal-prekursuri tad-droga tal-Unjoni, peress li l-prodotti medicinali kienu, taħt il-leġiżlazzjoni preċedenti, eskużi mid-definizzjoni tal-kuncett ta' "sustanza skedata".
- 65 Min-naħha l-oħra, huwa wkoll għal din ir-raġuni li l-leġiżlatur tal-Unjoni ddecieda, fil-kuntest tar-Regolament Nru 1259/2013, li jissuġġetta eskużiżiav l-prodotti medicinali li fihom sustanzi skedati, f'dan il-każ l-efedrina, l-psewdoefedrina u l-melħ tagħhom, għas-sistema ta' kontroll tal-kummerċ tal-prekursuri tad-droga bejn l-Unjoni u l-pajjiżi terzi.
- 66 Konsegwentement, prodott li, bħall-prodotti inkwistjoni fil-kawża prinċipali, jissodisfa d-definizzjoni tal-kuncett ta' "prodott medicinali" fis-sens tad-Direttiva 2001/83, ma jistax jiġi kklassifikat bħala "sustanza skedata" fis-sens tal-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005.
- 67 Fid-dawl tal-kunsiderazzjoni jiet esposti iktar 'il fuq, ir-risposta li għandha tingħata għad-domanda magħmulu għandha tkun li l-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolamenti Nri 273/2004 u 111/2005 għandhom jiġu interpretati fis-sens li prodott medicinali, kif iddeffinit fl-Artikolu 1(2) tad-Direttiva 2001/83, ma jistax, bħala tali, jiġi kklassifikat bħala "sustanza skedata" anki jekk fih sustanza msemmija fl-Anness I tar-Regolament Nru 273/2004 kif ukoll fl-Anness tar-Regolament Nru 111/2005 u li tista' tīgi faċilment estratta jew użata permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċilment jew li huma ekonomikament vijabbli.

Fuq l-ispejjeż

- 68 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinvju, hija dik il-qorti li tiddeċċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjoni jiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jitħallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja (Il-Ħames Awla) taqta' u tiddeċiedi:

L-Artikoli 2(a), rispettivament, tar-Regolament (KE) Nru 273/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-11 ta' Frar 2004, dwar prekursuri tad-droga, u tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 111/2005, tat-22 ta' Dicembru 2004, li jistabbilixxi regoli ghall-monitoraġġ ta' kummerċ fil-prekursuri ta' drogi bejn il-Komunità u paxjiżi terzi, għandhom jiġu interpretati fis-sens li prodott medicinali, kif iddefinit fl-Artikolu 1(2) tad-Direttiva 2001/83/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tas-6 ta' Novembru 2001, dwar il-kodiċi tal-Komunità li għandu x'jaqsam ma' prodotti medicinali ghall-użu mill-bniedem, kif emmdata bir-Regolament (KE) Nru 1901/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-12 ta' Dicembru 2006, ma jistax, bhala tali, jiġi kklassifikat bhala "sustanza skedata", anki jekk fih sustanza msemija fl-Anness I tar-Regolament Nru 273/2004 kif ukoll fl-Anness tar-Regolament Nru 111/2005 u li tista' tiġi faċiilment estratta jew użata permezz ta' mezzi li huma applikabbi faċiilment jew li huma ekonomikament vijabbbli.

Firem